

EDUCACIÓ I DESENVOLUPAMENT SOCIAL I ECONÒMIC

Partim de dues qüestions: **educació com a eina de desenvolupament social i educació com a eina de progrés econòmic.**

Com a **eina de desenvolupament social** l'educació pública i universal és un dels grans agents de cohesió social. L'Educació proporciona eines per a la millora social i personal dels grups més desfavorits i vulnerables de la societat. És més, podríem dir que és la millor eina per a sortir d'aquestes situacions de risc. L'escolarització dels nens des de les primeres edats, la continuïtat al llarg de l'ensenyament primari i l'obtenció del Graduat en Secundària, la continuació d'estudis post obligatoris, són aspectes fonamentals per aconseguir la millora social que porta en si mateixa l'educació, per arribar a una societat amb un alt nivell d'equitat i cohesió social.

On rau doncs el problema? En donar valor a aquests punts. Valor al fet que els nens més petits, entre 0 i 3 anys vagin a l'escola, valor a l'educació infantil entre 0-6 anys, valor a superar els diferents cursos de primària i que els nens i nenes no quedin enrere en la seva formació, valor en aconseguir el Graduat a l'ESO, valor en seguir més enllà de l'ensenyament obligatori, valor en la formació al llarg de la vida.

Aparentment, tot el que hem dit és molt important, però entre els sectors socials més vulnerables, s'hi ha instal·lat aquella sensació que res val la pena, que estudiar no serveix de res, que igualment s'acaba a l'atur, i malgrat que el discurs de moltes famílies no sigui aquest, en el fons aquesta idea és present en la seva mentalitat i la transmeten als seus fills. Aquest sentiment que estudiar no ens servirà per tenir un millor lloc de treball, molt superat en la majoria de la societat, està encara molt palès entre les famílies dels barris més desfavorits de les ciutats, la nostra i moltes altres. Les altes taxes d'atur juvenil no ens ajuden, però si ens han de servir per treballar en donar valor a l'educació entre aquests col·lectius. Què cal fer? Com ho hem de fer? Penso que, per davant de tot, empoderant els nostres joves, no tant farcint-los de continguts acadèmics sinó fent que desenvolupin les seves habilitats i competències, treballant perquè creguin en si mateixos, en les seves possibilitats, per què guanyin confiança en les seves capacitats, fet que els farà forts per afrontar les dificultats i l'esforç que tota fita requereix. Cal que els nostres joves siguin responsables del seu progrés, dels seu aprenentatge i sentin com el van construint pas a pas.

Tres indicadors ens poden servir per analitzar el paper de l'educació en el desenvolupament social.

- **El fracàs escolar, és a dir el % d' alumnes que no obtenen el graduat en ESO.**

El percentatge d'alumnes que obtenen graduat escolar a Catalunya ha millorat els darrers anys. Les dades del Consell Superior d'Avaluació del sistema educatiu de Catalunya situen en un 92,4% els joves de Catalunya que van aconseguir el

Graduat en ESO el curs 2015-2016. Les darreres dades de la ciutat de Mataró, corresponents al curs 2012-2013 ens situen a nivell de Catalunya amb un 83,6% de graduats en aquell moment enfront el 83,8% de Catalunya. Ara bé, aquesta dada disminueix en centres d'alta complexitat, situat en barris desafavorits de les ciutats, en algunes zones fins un 20%.

- **La taxa d'idoneïtat, és a dir el % d'alumnes que cursen un determinat nivell d'estudis a l'edat pertinent.** Aquest indicador ens porta a analitzar un altre aspecte entorn al fracàs escolar. A final del curs 2015-2016 a nivell de 4t d'ESO aquesta taxa era del 86,2%, fet que vol dir que el 13,8% de la població escolar que cursava 4t d'ESO havia repetit com a mínim un curs al llarg de la seva trajectòria escolar.
- **L'abandonament prematur, entès com el % de població entre 18 i 24 anys que no segueixen estudis reglats més enllà dels obligatoris, a Espanya l'ESO.** Així és com analitza l'abandonament escolar la UE. Les dades ens diuen que a l'UE l'AEP l'any 2015 fou del 10,9%, a Espanya es va situar al 20,3%, ocupant el segon lloc per la cua només darrera Turquia i a Catalunya al 18,9%. Aquesta dada sempre és molt més alta en els nois que en les noies. Cal tenir present que ja es produeix un important nivell d'abandonament a la mateixa ESO amb estudiants que no arriben a graduar-se i formen part del que comentàvem com a fracàs escolar. Aquest nombre, malgrat no disposar de dades directes, és més elevat com més baix és el nivell social i econòmic del barri on viu l'alumne i de la seva família.

Si busquem els factors que ens poden explicar aquestes dades haurem d'analitzar tant aspectes socioeconòmics (barris deprimits socialment i econòmicament parlant, minories, col·lectius immigrants i ètnics, situacions familiars concretes) factors acadèmics (absentisme, desafecció escolar, repeticions de curs, acumulació d'alumnes en situació de risc en un mateix centre) com factors estructurals sobretot del propi sistema educatiu (la rigidesa del propi sistema, de l'oferta, del currículum) i del mercat laboral (demanda de treballadors de baixa qualificació professional en directa relació amb l'abandonament i per tant amb el fracàs escolar).

Així podem dir, que la conjuntura econòmica ens ha ajudat a disminuir l'AEP. L'alta taxa d'atur juvenil, la desaparició de molts llocs de treball poc qualificats, però durant un temps ben pagats, fa que molts joves es mantinguin a les aules, sense que aquest fet n'asseguri el seu èxit. La rigidesa de l'actual sistema d'avaluació aboca alguns joves a repetir diverses vegades al llarg de la secundària. Les repeticions porten aquests joves sovint a abandonar l'institut abans d'acabar el 4t d'ESO i fins i tot a no voler continuar la seva formació per cap altra via, mostrant un greu rebuig al sistema educatiu.

Especialment preocupant és l'abandonament dels joves que cursen ja secundària postobligatòria, a nivell de cicles de FP de grau mitjà. Al voltant del 20% dels joves que comencen un cicle formatiu de grau mitjà abandonen abans d'acabar el primer curs i dels que segueixen la taxa de graduació varia molt segons la família professional, amb percentatges sovint al voltant del 50% en general.

Perquè es dona aquest fenomen? Quines en són les causes? El sistema actual fa que molts joves, aquells que pitjors resultats acadèmics obtenen a 4t d'ESO, no aconseguixin plaça en el cicle que ells voldrien i acaben matriculats als cicles amb menys demanda, altres tenen una imatge equivocada de la FP, ja que pensen que només faran pràctiques, altres són joves amb moltes mancances i que s'enfonsen davant les primeres dificultats, Ens cal un treball important a tots per fer de la FP una veritable opció de futur per a tots aquests nois i noies, sobretot aquells que com hem dit abans han tingut més dificultats en acabar l'ESO i que ja són de per si més vulnerables.

Des del **punt de vista econòmic l'educació** també juga un paper clau, com més ben formats estiguin els nostres joves més capacitat per generar desenvolupament econòmic per al nostre país tindran. Tots tenim clar que millorar el nivell educatiu del nostre país contribuirà a la millora del desenvolupament econòmic. A nivell de titulats universitaris ningú en té cap dubte, però com a directora i docent del centre de la ciutat amb més tradició en la formació professional i amb més oferta formativa de FP, vull posar èmfasi en aquests ensenyaments. Un país, una ciutat, necessita treballadors amb bona qualificació professional a nivell de tècnics mitjos i superiors, capaços d'integrar-se en la indústria i contribuir al seu desenvolupament i amb ell al desenvolupament econòmic de la ciutat. Per aconseguir aquest repte la FP s'ha de plantejar diverses qüestions:

1. Quin valor donen els nostres empresaris als estudis de FP? Estan disposats a contractar joves, a donar-los la primera oportunitat? Creuen necessari que els seus treballadors hagin cursat FP?
2. Què esperen els empresaris d'un jove que ha cursat un cicle formatiu de grau mitjà per exemple?
3. Quin valor dona el propi sistema educatiu a estudiar FP?
4. Quin valor dona la societat a la FP?
5. Com hem de fer present la FP com a una alternativa en el sistema educatiu i superar la idea que la FP és per als que no valen per estudiar?

La FP tindrà futur i superarà els vells mites, si els empresaris hi creuen, si el teixit empresarial del país es posa al costat dels centres educatius. Mentre tinguem un model productiu basat en l'abundància de llocs de treball poc qualificats, el valor dels estudis de

FP serà sempre baix. La creació de llocs de treball d'aquesta tipologia serà sempre un fre per a la continuació d'estudis.

La FP de qualitat passa per l'estreta col·laboració entre centres i empreses. Els grans centres de FP, amb equipament industrial d'alt nivell han passat a la història. Tots tenim clar que al ritme que es produeixen els canvis tecnològics només es podrà estar al dia si es fa al costat de les empreses. En aquest sentit, les col·laboracions a nivell d'instal·lacions, de FP dual, de disseny de perfils professionals adaptats a les necessitats del teixit empresarial de cada territori han de marcar la qualitat de la FP. Les famílies professionals s'han d'adaptar a les necessitats de les empreses, no a la demanda dels estudiants. Ara bé, sovint aquestes necessitats xoquen amb la rigidesa del sistema educatiu, els mapes escolars que mantenen famílies professionals obsoletes en el territori, que no permeten canvis al ritme que les empreses necessitarien. Els cicles no es poden perpetuar en els centres. La nostra ciutat té excés de certs tècnics en certs sectors com per exemple l'automoció, i en canvi necessita tècnics en l'àmbit de les noves fonts energètiques, en el turisme i l'hostaleria, en medi ambient, en energia i aigua i el mapa escolar no contempla el seu desplegament.

Fàtima Prat Tordera

Mataró, octubre del 2016